

Základy produkce

Distanční studijní text

Stanislava Schupplerová

Opava 20

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FILOZOFICKO-
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA V OPAVĚ

- Obor:** Audiovizuální tvorba
- Klíčová slova:** Produkce, film, autorské právo, výrobní štáb, technologie výroby, rozpočet
- Anotace:** Opora studentům poskytne základní orientaci především v problematice autorského práva, které s filmovou produkcí velmi úzce souvisí. Také by se měli orientovat v organizačních vazbách a povinnostech výrobního štábu, v technologii televizní a rozhlasové výroby, časové posloupnosti a rozpočtu při výrobě filmu i možnostech šíření audiovizuálních děl.
- Opora není zcela vyčerpávajícím zdrojem poznatků a nenahrazuje zákoník, pouze se na některé paragrafy odkazuje, či je zmiňuje. Studenti by měli v rámci výuky vypracovávat také konkrétní praktické zadání a úkoly.

Autor: **Mgr. Stanislava Schupplerová, Ph.D.**

OBSAH

1 PŘÍPRAVA NATÁČENÍ – VŠEOBECNĚ.....	7
1.1 Natáčecí plán.....	7
1.2 Realizace.....	9
1.3 Typy natáčení.....	10
1.3.1 Záběrová technologie.....	10
1.3.2 Sekvenční technologie.....	10
2 AUTORSKÉ PRÁVO.....	12
2.1 Autorské dílo.....	12
1.1.1 Dualismus práv osobnostních a majetkových.....	14
1.1.2 Majetková práva.....	15
1.1.3 Citace.....	16
1.1.4 Trvání majetkových práv.....	16
1.1.5 Licenční smlouva.....	16
3 PŘEDMĚT AUTORSKÉHO PRÁVA.....	18
3.1 Pojmové znaky autorského díla.....	19
1.2 Podmínky ochrany autorského díla.....	19
1.2.2 Souborné dílo.....	20
1.2.3 Nechráněná díla.....	20
1.2.4 Díla neautorská.....	21
1.3 Omezení autorského práva.....	21
1.4 Užití pro osobní spotřebu.....	21
1.5 Bezúplatná zákonná licence.....	22
1.5.1 Citace.....	22
1.5.2 Katalogová licence.....	22
1.5.3 Užití díla umístěného na veřejném prostranství.....	23
1.5.4 Úřední a zpravodajská licence.....	23
1.5.5 Užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla slovesného.....	23
4 PRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY AUTORSKÝCH PRÁV.....	25
4.1 Jednotlivé právní nároky autora.....	25
5 UŽITÍ AUTORSKÉHO DÍLA.....	28
5.1.1 Užití na základě smlouvy.....	28
5.1.2 Smluvní strany licenční smlouvy.....	29
5.1.3 Forma licenční smlouvy.....	29

5.1.4	Výhradní a nevýhradní licence.....	30
5.1.5	Souběh licencí.....	30
5.1.6	Odměna.....	30
6	NÁLEŽITOSTI LICENČNÍCH SMLUV.....	32
6.1.1	Formální náležitosti licenční smlouvy.....	32
6.1.2	Obsahové náležitosti licenční smlouvy.....	32
6.1.3	Absence obsahových náležitostí licenční smlouvy.....	33
6.1.4	Odstoupení od licenční smlouvy a výpověď licenční smlouvy.....	33
6.1.5	Odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora.....	33
6.1.6	Výpověď.....	34
6.1.7	Zánik licence.....	34
1.6	Licenční smlouva nakladatelská.....	34
7	DÍLO AUDIOVIZUÁLNÍ.....	36
7.1.1	Pojem audiovizuální dílo.....	37
7.1.2	Režisér.....	37
7.1.3	Výrobce.....	37
7.1.4	Autorské právo k dílu audiovizuálnímu.....	37
1.7	Díla audiovizuálně užitá.....	38
7.1.5	Pojem dílo audiovizuálně užití.....	39
7.1.6	Výrobce audiovizuálně užitého díla.....	39
1.8	Počítačové programy.....	39
1.9	Databáze.....	40
8	UMĚLECKÝ VÝKON, VÝKONNÝ UMĚLEC.....	42
8.1.1	Umělecký výkon.....	42
8.1.2	Výkonný umělec.....	43
8.1.3	Společný zástupce výkonných umělců.....	43
8.1.4	Práva výkonného umělce.....	44
8.1.5	Trvání osobnostních práv.....	44
8.1.6	Majetková práva výkonného umělce.....	45
8.1.7	Trvání majetkových práv výkonného umělce.....	45
8.1.8	Zákonná licence k užití uměleckých výkonů.....	45
9	KOLEKTIVNÍ SPRÁVCE.....	47
	.....	48

ÚVODEM

Tento text je určen především studentům audiovizuální tvorby. Má sloužit jako jakýsi průvodce autorským právem a základy produkce. Studenti by tak měli být obeznámeni se základními zákony a paragrafy týkajícími se autorského práva a šíření audiovizuálních děl. Zároveň by se měli orientovat v problematice vzniku audiovizuálního díla a v povinnostech výrobního štábu, v technologii televizní a rozhlasové výroby, časové posloupnosti a rozpočtu při výrobě filmu i možnostech šíření audiovizuálních děl.

Studijní text se skládá z několika částí. Základem je výkladová část, která vždy v hrubých obrysech přináší základní teoretický přehled. V žádném případě ale nejde o vyčerpávající informace, text počítá s tím, že studenti budou dílčí poznatky doplňovat a získávat samostudiem, četbou či na dalších příbuzných předmětech. Kromě této páteře nabízí text i řadu úkolů a otázek, které mají přispět k upevnění znalostí. Ve všech případech nemusí jít stanovit jasné odpovědi na kladené otázky, proto se počítá s tím, že studenti budou řešení konzultovat jednak s pedagogy prostřednictvím emailů a elearningu, jednak ve vlastní interakci v k tomu určeném prostředí.

Pro úspěšné absolvování kurzu je nutná aktivní účast na seminářích a vypracovávání zadaných úkolů.

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY

Následující text si klade za cíl nabídnout studentům aspoň stručný vhled do problematiky autorského práva, šíření audiovizuálních děl a filmové produkce. Bu-dou nás tedy zajímat tyto okruhy:

- příprava natáčení
- autorské právo
- právní prostředky ochrany autorských práv
- licenční smlouvy
- pojem audiovizuální dílo

1 PŘÍPRAVA NATÁČENÍ – VŠEOBECNĚ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole nás bude zajímat příprava natáčení. Výroba filmu či jakéhokoli televizního pořadu musí mít jasný řád a pevně stanovený natáčecí plán. Ve stručnosti si přiblížíme přípravy takového natáčení, aby vše proběhlo jak má.

CÍLE KAPITOLY

- ujasnit si, co je třeba připravit k natáčení
- seznámit se s postupem realizace
- vědět, jaké typy natáčení existují

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Natáčecí plán, realizace, typy natáčení

1.1 Natáčecí plán

Výroba filmu i televizního pořadu jakéhokoliv druhu a žánru začíná zpracováním technického scénáře a nasazením výrobního štábu. Nejprve bývá nasazen režisér, kameraman, vedoucí výrobního štábu a jejich asistenti. Ostatní tvůrčí pracovníci jsou nasazováni postupně podle harmonogramu výroby, jako např. zvukový mistr, střihač, hudební režisér, kostymér, event. maskér. atd.

Technický neboli režijní scénář je směrodatný, dokonce závazný pro všechny členy výrobního štábu a přidělené složky – studia, dílny, pomocné provozy – a vyjadřuje nejen umělecký záměr autorů, ale i režisérovo realizační řešení v celku i v jednotlivostech. Technický scénář by tedy měl závazně stanovit veškeré nároky na všechny zúčastněné složky.

Předpokládejme, že technický scénář je připraven a základní výrobní štáb nasazen. Co se děje dál?

V České televizi při realizaci studiových pořadů je z hlediska výrobního plánování nejdůležitější porada, které se

říká *explikace* - to je předání výrobních podkladů k technické realizaci.

Nejdůležitějším úkolem vedení výroby je svolat tuto realizační poradou, které se kromě základního výrobního štábu zúčastní ještě dramaturg, eventuálně autor literární předlohy. Na této poradě jsou detailně projednány všechny otázky spojené s realizací díla. Dramaturg na poradě vysvětlí téma filmu, režisér objasní eventuální otázky ostatních pracovníků k technickému scénáři. Z této realizační porady také vyplynou veškeré nároky na technické složky studia, podklady pro natáčecí plán, termíny natáčení i dokončovacích prací.

Ostatní úkoly spojené s přípravou natáčení se od sebe liší podle druhu a žánru – jiné jsou pro filmy hrané a pořady literárně-dramatické, televizní inscenace, jiné pro filmy a pořady dokumentární, publicistické a opět jiné pro díla edukativní.

Přitom je třeba zdůraznit, že pořady vzdělávací mají velmi široký okruh žánrů a využívají veškerých známých metod natáčení, metodu reportážní, dokumentární, inscenační, trikovou či animační.

Už jsme naznačili, že vzdělávací pořady se někdy neobejdou bez spolupráce s herci. Výběr hereckého obsazení provádí vždy režisér, který je při návrhu tohoto výběru ovlivněn mnoha objektivními skutečnostmi a ty mohou dokonce zatlačit do pozadí jeho vlastní představu hereckého obsazení. Nejčastějším důvodem bývá zaneprázdnění herce jinými tvůrčími úkoly. Proto se také předběžný výběr herců provádí v několika alternativách. Partnerské dvojice např. je vhodné obsazovat opět alternujícími dvojicemi – každý nemůže hrát s každým, rozhodují předpoklady typové, fyziognomické, fyzické i věkové.

Význam technického scénáře pravděpodobně nejvíce doceníme při sestavování tzv. natáčecího plánu. Bez natáčecího plánu pečlivě připraveného a prověřeného nelze zahájit výrobu žádného filmu ani televizního pořadu.

Natáčení by se pak zvrhlo v neekonomickou improvizaci. Výroba každého filmu i televizního pořadu je složitá, původní a závislá na mnoha často nepostižitelných okolnostech. Proto je zde natáčecí plán, tzv. harmonogram výroby, který umožňuje výrobnímu štábu okamžitě učinit operativní rozhodnutí či uvážené změny bez nepříznivých uměleckých a hospodářských důsledků. Natáčecí plán znamená stanovení denního programu a určuje práci všem členům výrobního štábu po celou dobu realizace díla.

Za splnění natáčecího plánu jsou svým způsobem odpovědní všichni členové výrobního štábu, zejména pak režisér a ve-

doucí výrobního štábu. Proto především oni dva přistupují k sestavení plánu s nejvyšší odpovědností a snahou, aby na reálnou představu filmu navazoval reálný natáčecí plán.

Z dalších technických disciplín vyplývá, že jednotlivé záběry v technickém - režijním scénáři jsou očíslovány od jedničky až do posledního záběru díla. Tato pořadová čísla záběrů jsou pak uváděna v natáčecím plánu, které záběry scénáře musí být natočeny na tom nebo onom místě. Asistent režie je zodpovědný za správnou evidenci záběrů, díky ní má režisér přehled, které záběry natočil a které mu ještě k natočení zbývají. Vracet se kvůli jednomu „zapomenutému“ záběru na místo natáčení - to bývá někdy velice nákladné, doprava, honoráře, nájem reálu, asistence policie v exteriéru atd. Formálně je za ně odpovědný asistent režie, fakticky však vždy režisér.

Neodmyslitelnou součástí přípravných prací vzdělávacích pořadů je také řada dílčích úkolů, bez kterých bychom nemohli budoucí realizaci uskutečnit. Některé z nich jsou dokonce specifickým edukativním tvorbou:

e/ příprava pohyblivých grafů

b/ příprava modelů a maket

c/ projednání a zajištění zvláštních kameramanských postupů (makro- i mikro- záběry, natáčení pod vodou, natáčení se změnou frekvence a všechny ostatní triky)

d/ zajištění potřebných fotografií, obrázků, rytin a grafiky

e/ výběr a překopírování (přepis) archívních filmových nebo televizních materiálů

f/ zajištění odborné literatury, která bude předmětem natáčení

g/ příprava natáčení na různých místech (projednání a povolení natáčení, event. obhlídka)

h/ napsání a schválení titulkové listiny a zadání výroby titulků výtvarníkovi

f/ předvýroba, podle druhu pořadu, filmu nebo videoprogramu: např. příprava zvířat (naočkování, připuštění atd.) pro srovnávací vzorek, zasetí rostlin ve správném termínu (zachování agrotechnické lhůty) atd.

O většinu těchto úkolů se během přípravných prací dělí asistent režie s produkcí, ale za konečný výsledek přípravy odpovídá režisér.

1.2 Realizace

Každé dílo, které je vytvářeno kolektivem lidí, musí mít v čele jedinou osobu. Osobu Osobnost, která dokáže sjednotit tvůrčí úsilí ostatních.

Někdy se činnost režiséra přirovnává k činnosti dirigenta orchestru, ovšem orchestru, který se jen málokdy sejde pohromadě.

V období příprav a vlastní realizace filmového nebo televizního díla je režisér bezesporu v čele veškerého tvůrčího úsilí. Je nezastupitelným uměleckým vedoucím většího, nebo menšího kolektivu lidí, dalších uměleckých, umělecko-realizačních technických pracovníků, kterým říkáme filmový nebo televizní štáb.

1.3 Typy natáčení

1.3.1 ZÁBĚROVÁ TECHNOLOGIE

Natáčení po jednotlivých záběrech, kameraman si „zasvěcuje“ každý záběr a vytváří tak sled uměleckých záběrů (obrazů).

1.3.2 SEKVENČNÍ TECHNOLOGIE

Natáčení na více kamer v jednom typu svícení bez přerušení. Technologie, která je velmi efektivní, umožňuje delší nepřerušovanou akci před kamerou.

KONTROLNÍ OTÁZKA

1. Co je to explikace?
  2. Za co všechno fakticky v přípravách natáčení zodpovídá režisér, ale vykonává to pomocný režisér či produkční?
-

ODPOVĚDI

1. Jde o schůzi před zahájením natáčení, kde se předávají výrobní podklady k technické realizaci.
2. Za dodržení posloupnosti záběrů z technického scénáře a za veškeré technicko-produkční přípravné práce před natáčením.

SHRNUTÍ KAPITOLY

V kapitole stručně shrnujeme povinnosti filmového štábu, především přípravné práce a povinnosti pomocného režiséra.

---

2 AUTORSKÉ PRÁVO

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole nás bude zajímat problematika autorského práva, především co je to vlastně autorské dílo

---

CÍLE KAPITOLY

- seznámit se základní terminologií autorského práva
  - seznámení se se zněním vybraných pasáží autorského zákona
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Autorské právo, autorské dílo, právo osobnostní, právo majetkové

2.1 Autorské dílo

§ 2

Dílo

(1) Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo

choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

(2) Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Za dílo souborné se považuje databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem. Fotografie, která je původní ve smyslu věty první, je chráněna jako dílo fotografické.

(3) Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky podle odstavce 1 nebo podle odstavce 2, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.

(4) Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.

(5) Sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiná databáze (§ 88), je-li souborem nezávislých děl nebo jiných prvků, který je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora, je dílem souborným.

(6) Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.

Předmětem autorského práva dle AutZ je dílo **literární , umělecké nebo vědecké**, přičemž takové dílo je **jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora** a je vyjádřeno v **jakékoli objektivně vnímatelné podobě**, v tzv. „nehmotném statku“.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Malířské dílo je tedy souborem nehmotné podoby a hmotného substrátu. Namalované plátno se dá prodat, ale myšlenka na plátně zachycená – autorství „nehmotného statku“ nikoliv.

Existují dva základní systémy autorského práva:

Kontinentální (evropský) - autorství vzniká okamžikem vytvoření, vychází u koncepce osobnostních (morálních) práv autorů a jiných subjektů a dále majetkových (ekono-

mických) práv, která jsou protipólem práv osobnostních, přiznáno autorství může být pouze fyzické osobě.

Angloamerický, resp. Copyrightový – autorství vzniká registrací v rejstříku autorských děl, může být přiznáno právo osobě právnické

1.1.1 DUALISMUS PRÁV OSOBNOSTNÍCH A MAJETKOVÝCH

Základem AutZ je koncepce dualismu práv osobnostních a majetkových.

Osobnostní práva

§ 11

(1) Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.

(2) Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění jeho díla.

(3) Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.

(4) Osobnostních práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají. Ustanovení odstavce 5 tím není dotčeno.

(5) Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užit jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní. Ochrany se může domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých, 1) toto oprávnění mají, i když uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Této ochrany se může vždy domáhat i právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce podle tohoto zákona (§ 97).

Dále kromě § 11 najdeme osobnostní práva v § 54, kde je upraveno **odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora** a v § 56 odst. 3, který obsahuje **ustanovení o autorské korektuře**.

Právo autora rozhodnout o zveřejnění svého díla

Právo na autorské označení (uvedení autora při druhém a dalším užití díla není povinné, pokud není ve smlouvě stanoveno jinak)

Právo na nedotknutelnost svého díla

Právo autora na odstoupení od smlouvy (pokud dílo ještě nebylo zveřejněno)

Právo na autorskou korekturu

Trvání osobnostních práv, postmortální ochrana autorského díla

Osobnostní právo je nepřevoditelné (vzhledem k ke své nehmotné podobě), autor se jich nemůže vzdát a zanikají smrtí autora. Po smrti autora vzniká osobám v zákoně výslovně uvedeným pouze právo na uvedení jména autora a právo, aby dílo bylo užíváno způsobem nesnižujícím jeho hodnotu. Tato práva jsou časově neomezená.

1.1.2 MAJETKOVÁ PRÁVA

Obsahem majetkového práva autora je právo autora své dílo užít nebo udělit jiné osobě svolení k výkonu tohoto práva, právo na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu.

§ 12

Právo dílo užít

Autor má právo dílo užít a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva, jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem

Poskytnutím oprávnění podle odstavce 1 právo autorovi nezaniká, autorovi vzniká pouze povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy

Autor má právo požadovat na vlastníku věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, aby mu ji zpřístupnil, pokud je toho třeba k výkonu práv autorských podle tohoto zákona. Toto právo nelze uplatnit v rozporu s oprávněnými zájmy vlastníka, vlastník není povinen autorovi takovou věc vydat, je však povinen na žádost a náklady autora zhotovit fotografii nebo jinou rozmnoženinu díla a odevzdat ji autorovi.

Právem dílo užít je

Právo na rozmnožování díla
Právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla
Právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla
Právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla
Právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla
Právo na sdělování díla veřejnosti, zejména
Právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla
Právo na vysílání díla rozhlasem či televizí
Právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla
Právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla

Dílo může užívat pouze autor nebo osoba, která získala svolení od autora.

Majetková práva přecházejí smrtí autora na dědice a v případě odúmrti případnou státu.-
Tím pádem se dílo nemůže stát dílem volným před uplynutím doby trvání práv.

Citace

1.1.3 CITACE

Ustanovení AutZ umožňuje citovat z jakéhokoli díla v odůvodněné míře v jiném autorském díle. Citát je nutno vždy jako takový zřetelně označit. Citaci je možné užít bez svolení autora k užití díla a bez uhrazení odměny.

1.1.4 TRVÁNÍ MAJETKOVÝCH PRÁV

Zatímco AutZ prodlužuje dobu trvání majetkových práv z 50 na 70let po smrti autora, u práv souvisejících s právem autorským ponechává 50let.

1.1.5 LICENČNÍ SMLOUVA

Smlouva je zásadně úplatná, avšak v zájmu zachování principu smluvní volnosti se připoustí bezúplatnost. Neuvedení určení způsobu a rozsah užití ve smlouvě nečiní smlouvu neplatnou.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Dostali jste se již někdy do situace, kdy jste museli řešit autorské právo? Myslíte si, že s autorským právem by měli být obeznámeni i jiné než umělecké profese? Pokud ano, zkuste vyjmenovat které.

V této kapitole nás zajímala problematika autorského práva. Na základě platných zákonů a ustanovení jsme autorské právo charakterizovali. A připojili jsme také dílčí poznatky o majetkovém a osobnostním právu, které s autorským právem úzce souvisí.

---

3 PŘEDMĚT AUTORSKÉHO PRÁVA

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole se zaměříme na předmět autorského práva, čímž jsou pojmové znaky, kategorie autorských děl, předmět ochrany autorského práva, omezení autorského práva, užití pro osobní potřebu, bezúplatná zákonná licence.

CÍLE KAPITOLY

- Seznámení s platnou legislativou
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

pojmové znaky, kategorie autorských děl, předmět ochrany autorského práva, omezení autorského práva, užití pro osobní potřebu, bezúplatná zákonná licence

---

AutZ upravuje nejen práva autora, ale také práva související s právem autorským a nově také právo pořizovatele k jím pořízené databázi.

Práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu

Práva výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu

Právo výrobce zvukově – obrazového záznamu k jeho záznamu

Právo zveřejnitelk k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv

Právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu.

3.1 Pojmové znaky autorského díla

Autorským dílem je dle AutZ takové dílo literární, umělecké nebo vědecké, které kumulativně splňuje tyto tři znaky:

1. Je výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti autora jako fyzické osoby
Předmětem tvůrčí činnosti nemohou být fakta, tzn. myšlenkový obsah sám o sobě, ale výlučně tvůrčí ztvárnění autora. Autorské dílo je výkonem osobnosti autora, jeho tvůrčí fantazie) a tím statisticky jedinečné.
2. Je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě
Dílo musí být aspoň pro určitou skupinu lidí srozumitelné. Zachycení díla může být trvalé i dočasné. Dílo nemusí mít svůj trvalý hmotný substrát. Tzn. nemusí mít notový záznam, stačí když se zahraje. Autorské dílo má dvě podoby. Jednak jako duševní výtvar nehmotné podoby, jenž spadá pod AutZ. Dále pak v hmotné podobě, jako např. kniha, obraz, notový záznam a ty jsou chráněny právem občanským, příp. obchodním.
3. Absence vyloučení z autorskoprávní ochrany

K ZAPAMATOVÁNÍ

Zničením hmotného substrátu nezaniká autorské právo k dílu.

Dílo může být vyjádřeno i v elektronické podobě.

1.2 Podmínky ochrany autorského díla

Vzhledem ke skutečnostem, že není povinnost registrovat umělecká díla (jako v Americe) je důležité umět prokázat, že dané autorské dílo v určitém konkrétním okamžiku vzniklo. Je několik osvědčených metod:

Prezentace na veřejnosti

Notářská nebo advokátní úschovna, případně DILIA a jiné agentury

1.2.1.1 Kategorie autorských děl

Díla slovesná

Díla hudební

Díla dramatická
Díla hudebně – dramatická
Díla choreografická
Díla pantomimická
Díla fotografická
Díla vyjádřená postupem podobným fotografii
Díla audiovizuální
Díla kinematografická
Díla výtvarná
Díla architektonická
Díla užitého umění
Díla kartografická
I jiná díla, které splňují zákonné pojmové znaky autorského díla

Rozsah autorského díla

Autorské dílo nemusí mít žádný zákonný rozsah. AutZ chrání dokonce i nedokončená díla a názvy či jména postav, pokud splňují zákonné znaky autorského díla.

Zpracování autorského díla

Vytvoření úpravy či zpracování autorského díla není možné bez svolení autora díla původního (originálního). Za zpracování díla původního se považuje také překlad.

1.2.2 SOUBORNÉ DÍLO

AutZ v § 2 odst.5 definuje dílo souborné (databázi) jako soubor nezávislých děl, nebo jiných prvků, jenž je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora. Soubornými díly jsou dle AutZ časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiná databáze.

Autorem souborného díla je ten, kdo soubor prvků tvůrčím způsobem vybral a uspořádal. V případě, že by autor souborného díla zařadil jiné autorské dílo bez souhlasu autora, jednalo by se o neoprávněné užití díla. V takovém případě má autor díla vůči neoprávněnému uživateli jeho díla nárok na dvojnásobek ceny obvyklé za užití autorského díla, na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení.

1.2.3 NECHRÁNĚNÁ DÍLA

Úřední dílo, jako např. právní předpisy, úřední dokumentace, státní symboly
Výtvary tradiční lidové kultury
Veřejné projevy

1.2.4 DÍLA NEAUTORSKÁ

Námět díla sám o sobě
Denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě
Myšlenka
Postup
Princip
Metoda
Objev
Vědecká teorie, matematický a odborný vzorec
Statistický graf
Podobný předmět sám o sobě

1.3 Omezení autorského práva

AutZ stanoví tzv. volné užití autorského díla, které se nepovažuje za užití díla dle AutZ tzv. úplatnou zákonnou licenci a užití autorského díla bez souhlasu autora autorského díla a bez zaplacení odměny, tzv. bezplatnou zákonnou licenci. Tato omezení musí autor strpět.

Volná užití

§ 30

(1) Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu; to neplatí pro zhotovení rozmnoženiny počítačového programu či elektronické databáze nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou.

1.4 Užití pro osobní spotřebu

Za volné užití autorského díla definuje AutZ užití aut.díla fyzickou osobou pro její osobní potřebu. Osobní potřebou se rozumí soukromé užití, užití ve společenství rodiny či osob blízkých. Toto volné užití se nevztahuje na zhotovení rozmnoženiny počítačového programu, elektronické databáze či napodobeniny architektonického díla.

Fyzická osoba konkrétně může:

Zhotovit si pro osobní potřebu záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla
Užít autorské dílo při předvádění v obchodě

Za volná užití pod písmeny a) a b) není třeba souhlasu autora a zaplacení odměny.

Volné užití se nevztahuje na zhotovení tiskové rozmnoženiny partitury hudebního díla.

Copycentra platí kolektivnímu správci práv 0,1Kč za čb a 0,2Kč za barevnou kopii.

1.5 Bezúplatná zákonná licence

AutZ uvádí taxativní výčet bezúplatných zákonných licencí. Konkrétně se jedná o :

Citaci

Katalogovou licenci

Užití na veřejném prostranství

Úřední a zpravodajskou licenci

Užití v rámci občanských a náboženských obřadů, školních představení

Užití díla rozmnožením a rozšiřováním rozmnoženin (pouze pro svoji osobní potřebu, soukromé užití v rámci rodiny, přátel či osob blízkých)

Užití díla půjčováním (užít dílo při předvádění v obchodě, např.)

Tyto způsoby užití autorských děl jsou tzv. bezúplatné zákonné licence a proto je možné autorská díla danými způsoby užívat bez předchozího souhlasu autora a bez placení odměny.

1.5.1 CITACE

AutZ definuje tři typy citací:

Malé citace (není stanoven rozsah citace, ale musí být přiměřeného rozsahu, AutZ definovaného jako odůvodněná míra)

Velká citace (jedná se o drobná celá díla, výhradně do díla vědeckého, kritického, odborného nebo díla určeného k vyučovací účelům)

Citace je vzdělávacím účelům (v rámci přednášky, která je pořádána ke vzdělávacím účelům)

1.5.2 KATALOGOVÁ LICENCE

§ 32

Katalogová licence

Do práva autorského nezasahuje ten, kdo zařadí do katalogu jím pořádané výstavy, dražby, veletrhu nebo podobné akce vyobrazení díla vystaveného při takové příležitosti; autorovo svolení není třeba ani pro užití vyobrazení tohoto díla rozmnožováním a rozšiřováním katalogu. Vždy je však nutno uvést jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, a dále název díla a pramen.

Osobou, která je oprávněna k zařazení díla do katalogu je pořadatel výstavy, dražby, veletrhu či podobné akce. Katalogová licence se vztahuje na rozmnožení a rozšíření katalogu. Toto je však možné pouze nevýdělečně.

1.5.3 UŽITÍ DÍLA UMÍSTĚNÉHO NA VEŘEJNÉM PROSTRANSTVÍ

§ 33

Užití díla umístěného na veřejném prostranství

(1) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo kresbou, malbou či grafikou, fotografií nebo filmem zaznamená nebo vyjádří dílo, které je umístěno na náměstí, ulici, v parku, na veřejných cestách nebo na jiném veřejném prostranství; autorovo svolení není třeba ani pro rozmnožování, rozšiřování a sdělování veřejnosti díla takto zaznamenaného nebo vyjádřeného. Ustanovení § 31 věty za středníkem se použije přiměřeně.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na rozmnožování a rozšiřování díla formou trojrozměrné rozmnoženiny.

AutZ dovoluje užít dílo, které je umístěno na náměstí, ulici, v parku, na veřejných cestách nebo na jiném veřejném prostranství, a to kresbou, malbou či grafikou, fotografií nebo filmem.

1.5.4 ÚŘEDNÍ A ZPRAVODAJSKÁ LICENCE

§34

Do autorského práva tedy nezasahuje ten, kdo užije dílo k úředním účelům, kterým je chápáno zejména správní či soudní řízení.

Zpravodajská licence se vztahuje pouze na ty sdělovací prostředky, které zpravodajství poskytují. V případě, že nafocené malby z výstavy vystavíte na web, který není oficiálním zpravodajstvím, je to nezákonné.

1.5.5 UŽITÍ DÍLA V RÁMCI OBČANSKÝCH A NÁBOŽENSKÝCH OBŘADŮ, V RÁMCI ŠKOLNÍCH PŘEDSTAVENÍ A UŽITÍ DÍLA SLOVESNÉHO

§ 35

Užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního

(1) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo nevýdělečně užije dílo při občanských a náboženských obřadech.

(2) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo nevýdělečně užije dílo při školních představeních, v nichž účinkují výlučně žáci, studenti nebo učitelé školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nevýdělečně ke své vnitřní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

(4) Ustanovení § 31 věty za středníkem se pro odstavce 1 až 3 použije přiměřeně.

Dle AutZ je možné užít dílo při nevýdělečných občanských a náboženských obřadech, např. svatbách, pohřbech, mších, křtinách, vítáních občánků, promociích, dále pak školních představeních, na kterých účinkují výlučně žáci, studenti nebo učitelé školy nebo vzdělávacího zařízení.

Škola, školské či vzdělávací zařízení nezasahuje do práva autorského, pokud nevýdělečně užije dílo svého žáka. A to ke své vnitřní potřebě. Pokud škola např. vystavuje díla žáků v prostorách školy či půjčuje díla studentů ostatním studentům, pak využívá této bezúplatné zákonné licence. To platí i ohledně diplomových a obdobných prací (kromě práce rigorózní).

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola shrnuje platný právní řád v oblasti autorského práva.

---

4 PRÁVNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY AUTORSKÝCH PRÁV

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola shrnuje legislativu v oblasti právních nároků autora.

CÍLE KAPITOLY

- Seznámení s právní legislativou
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Ochrana autorského práva,

4.1 Jednotlivé právní nároky autora

Ochrana práva autorského

§ 40

(1) Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasazeno nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, může se domáhat zejména

a) určení svého autorství,

b) zákazu ohrožení svého práva, včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu ori-

ginálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy,

c) sdělení údajů o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího užití a o totožnosti osob, které se neoprávněného zhotovení, popř. neoprávněného rozšiřování účastní,

d) odstranění následků zásahu do práva, zejména

1. stažením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo pomůcky podle § 43 z obchodování nebo jiného užití,

2. zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo pomůcky podle § 43,

e) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména

1. omluvou,

2. zadostiučiněním v penězích, pokud by se přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím; výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihlédne zejména k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo; tím není vyloučena dohoda o narovnání.

(2) Autorovi, jehož návrhu bylo vyhověno, může soud přiznat v rozsudku právo uveřejnit rozsudek na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl, a podle okolností určit i rozsah, formu a způsob uveřejnění.

(3) Právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčeno; výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.

Právní prostředky ochrany uvedené v §40 odst.1 AutZ jsou založeny na objektivní odpovědnosti. K odpovědnosti tedy není potřeba zavinění. Naopak odpovědnost za škodu, která se objevuje v ustanovení § 40 odst. 3 AutZ je odpovědností subjektivní (vyžaduje se zavinění).

Nárok určovací – autor má právo na určení autorství, pro podání žaloby není potřeba prokázání oprávněného zájmu, může uplatnit pouze autor.

Nároky zdržovací – autor má právo na to, aby ti, kteří zasahují do jeho práv, se konání zdrželi.

Nároky odstraňovací – autor má nárok na odstranění neoprávněného zásahu do svých práv.

Nárok satisfakční – autor má nárok na satisfakci. Může se domáhat morálního zadostiučiní, zejména omluvy a materiálního zadostiučiní ve formě peněz, na vydání tzv. bezdůvodného obohacení, což činí dvojnásobek obvyklé odměny.

Autor má právo domáhat se sdělení údajů o původu, způsobu a rozsahu užití díla a totožnosti osob. Tím se otevírá autorovi cesta k vymáhání svých práv. Promlčení majetkových autorských práv činí tři roky a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé. Nároky na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení jsou promlčeny za dva, resp. za tři roky. Dva roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě, popř. o bezdůvodném obohacení a o odpovědné osobě (subjektivní promlčecí lhůta) nebo tři roky ode dne. Kdy došlo ke škodě, popř. k neoprávněnému majetkovému prospěchu (objektivní promlčecí lhůta). Byla-li škoda popř. bezdůvodné obohacení, získáno úmyslně, doba promlčení činí deset let.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Zkuste zjistit, zda a jak můžete při natáčení audiovizuálního díla porušit autorské právo.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola shrnuje legislativu v oblasti právních nároků autora.

5 UŽITÍ AUTORSKÉHO DÍLA

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola shrnuje legislativu v oblasti užití autorského díla a licenční smlouvy.

CÍLE KAPITOLY

- Seznámení s platnou legislativou
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Autorské právo, licenční smlouva

5.1.1 UŽITÍ NA ZÁKLADĚ SMLOUVY

Licenční smlouva

§ 46

Základní ustanovení

(1) Licenční smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užit (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li podle § 49 odst. 2 písm. b) sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu.

(2) Autor nemůže poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užit způsobem, který v době uzavření smlouvy ještě není znám.

(3) Nabyvatel je povinen licenci využít, ledaže je ve smlouvě sjednáno jinak. Ustanovení § 53 tím není dotčeno.

(4) Smlouva vyžaduje písemnou formu, poskytuje-li se licence jako výhradní.

§ 47

Výhradní nebo nevýhradní licence

(1) Licence může být poskytnuta jako licence výhradní nebo licence nevýhradní, nestanoví-li zvláštní právní předpis^{4a} jinak. Nevyplyvá-li ze smlouvy jinak, má se za to, že jde o licenci nevýhradní.

(2) V případě výhradní licence autor nesmí poskytnout licenci třetí osobě a je povinen, není-li sjednáno jinak, se i sám zdržet výkonu práva užít dílo způsobem, ke kterému licenci udělil.

(3) V případě nevýhradní licence je autor nadále oprávněn k výkonu práva užít dílo způsobem, ke kterému licenci udělil, jakož i k poskytnutí licence třetím osobám.

(4) Nevýhradní licence získaná nabyvatelem před následným poskytnutím výhradní licence třetí osobě zůstává zachována, pokud není mezi autorem a nabyvatelem takové nevýhradní licence sjednáno jinak.

(5) Smlouva, kterou autor poskytne třetí osobě licenci v době, kdy trvá výhradní licence nabyvatele k těmto způsobu užití, je neplatná, ledaže nabyvatel výhradní licence k uzavření takové smlouvy udělí písemný souhlas.

5.1.2 SMLUVNÍ STRANY LICENČNÍ SMLOUVY

Poskytovatel licence – na straně autora může stát autor (fyzická osoba) samotný, dědic autora nebo osoba, která vykonává majetková autorská práva, např. zaměstnavatel autora. Tato smluvní strana se obvykle nazývá jako autor

Nabyvatel licence – jakákoli fyzická či právnická osoba, která má zájem užít autorské dílo

5.1.3 FORMA LICENČNÍ SMLOUVY

Licenční smlouva může být uzavřena v písemné i v ústní formě. V případě, že se poskytuje výhradní licence, musí být smlouva písemná. V opačném případě se jedná o licenci nevýhradní, i kdyby se strany dohodly jinak.

5.1.4 VÝHRADNÍ A NEVÝHRADNÍ LICENCE

Prostřednictvím výhradní licence autor poskytuje oprávnění k užití díla pouze a jedině nabyvateli licence. Autor již nemůže poskytnout licenci (ať výhradní nebo nevýhradní) ve stejném rozsahu a době žádné třetí osobě. Výhradní licence může být udělena ve dvou formách – jednak bránící i autorovi ve výkonu práva dílo užít (úplná výhradnost) a jednak omezující autora pouze v poskytování licence jiným osobám, avšak umožňující mu dílo osobně užít (výhradnost omezená ve prospěch autora).

Naopak nevýhradní licenci, tedy oprávnění k užití díla dohodnutým způsobem a po dohodnutou dobu, může autor poskytnout neomezenému množství osob. Také autor samotný při udělení nevýhradní licence není nijak omezen ve výkonu svého práva dílo užít. Výhradnost musí být ve smlouvě sjednána výslovně.

5.1.5 SOUBĚH LICENCÍ

Z hlediska časového souběhu licencí AutZ stanoví, že následné poskytnutí výhradní licence neomezuje předcházející nevýhradní licenci. Nevýhradní licence poskytnutá dříve tedy nezaniká a zůstává platná. Naopak při poskytnutí výhradní či nevýhradní licence třetí osobě v době trvání výhradní licence k témuž způsobu užití je později poskytnutá licence neplatná.

Další výjimkou z neformálnosti licenčních smluv jsou smlouvy kolektivní a hromadné, které musí být uzavřeny písemně.

5.1.6 ODMĚNA

AutZ stanovuje několik podob odměny.

Pevně stanovená odměna

Odměna výnosová

Obvyklá odměna

Dohoda smluvních stran, že se licence poskytuje bezúplatně

Bezúplatná odměna se musí v textu smlouvy charakterizovat formulací:

Smluvní strany si výslovně sjednávají, že se licence v rozsahu této smlouvy sjednává jako licence bezúplatná.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola shrnuje legislativu v oblasti užití autorského díla a licenční smlouvy.

6 NÁLEŽITOSTI LICENČNÍCH SMLUV

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole si shrneme, co vše by měla licenční smlouva obsahovat.

CÍLE KAPITOLY

- Ujasnit si, co vše musí obsahovat licenční smlouva
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Autorské právo, licenční smlouva

6.1.1 FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI LICENČNÍ SMLOUVY

Záleží pouze na obou smluvních stranách jakou formou licenční smlouvu uzavřou, jestli ústně nebo písemně. Písemná forma je nutná v případě výhradní, kolektivní nebo hromadné licence.

6.1.2 OBSAHOVÉ NÁLEŽITOSTI LICENČNÍ SMLOUVY

Způsob užití

Licence neomezená, tzn. udělenou ke všem způsobům užití, které jsou v době uzavření smlouvy známy

Licenci omezená, na jednotlivý způsob užití, např. pouze na televizní vysílání

Rozsah užití

Neomezený - lze využít celosvětově po celou zákonnou dobu trvání majetkových práv a v libovolném množství

Omezený, je určen časem, místem a množstvím a to z hlediska jednotlivých způsobů užití anebo všech těchto užití
Odměna za licenci nebo ujednání o bezúplatné licenci
Údaje identifikující poskytovatele a nabyvatele licence (jméno a příjmení či obch.název, datum narození příp. r.č., bydliště příp. sídlo firmy, IČO, DIČ...)
Jednoznačná a nezaměnitelná specifikace díla, ke kterému se poskytuje licence

6.1.3 ABSENCE OBSAHOVÝCH NÁLEŽITOSTÍ LICENČNÍ SMLOUVY

Pokud si smluvní strany nedohodnou jednotlivé náležitosti licenční smlouvy, platí, že licence se poskytuje :

Ke způsobům užití dle smlouvy
Na území ČR
Na jeden rok
Pro obvyklé množství

6.1.4 Odstoupení od licenční smlouvy a výpověď licenční smlouvy

Právo autora na odstoupení nelze smluvně vyloučit ani omezit. Autor může od smlouvy odstoupit nejdříve po dvou letech od poskytnutí licence, v případě příspěvků autora do periodického tisku po třech měsících.

Od smlouvy může autor odstoupit pouze v případě, že dílo nebylo zveřejněno a byly splněny zákonné podmínky odstoupení:

Nečinnost nabyvatele licence, tedy nevyužívání licence nebo využívání nedostatečné
Značně nepříznivé dotčení oprávněných zájmů autora
Výzva nabyvateli licence, aby odstarnil nečinnost
Lhůta dvou let, resp. tří měsíců

Smlouva se odstoupením ruší od počátku. Autor je povinen nahradit nabyvateli škodu, kterou mu odstoupením způsobil.

6.1.5 Odstoupení od smlouvy pro změnu přesevědčení autora

Toto právo autora není dědičné. Podmínkou je změna okolností, za kterých byla licence udělena. Podmínkou je, že dílo nebylo zveřejněno. Nabyvatel licence má právo na odškodnění a přednostní právo na opětovné uzavření licenční smlouvy.

6.1.6 VÝPOVĚĎ

Je nutno podmínky výpovědi zakotvit do smlouvy.

6.1.7 ZÁNİK LICENCE

Licence zaniká smrtí nabyvatele – fyzické osoby, pokud není dohodnuto něco jiného. U nabyvatele – osoby právnické práva přechází na právního nástupce, pokud to strany dohodou nevyloučily

1.6 Licenční smlouva nakladatelská

§56

Licenční smlouvou nakladatelskou autor poskytuje nabyvateli licenci k rozmnožování a rozšiřování díla slovesného, hudebně – dramatického nebo hudebního, výtvarného, díly fotografického či díla vyjádřeného způsobem podobným fotografii, pokud nejde o užití díla v provedení výkonnými umělci. Nakladatelská smlouva se tedy vztahuje pouze na výslovně stanovené druhy děl, a to k jejich rozmnožování a rozšiřování.

Rozmnožování je AutZ definováno jako zhotovení dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla. Rozšiřování je pak zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo rozmnoženině díla.

Je uzavírána vždy jako výhradní. Nevýhradnost musí ze smlouvy jednoznačně vyplývat.

V § 56 odst.3 AutZ je upraveno právo na autorskou korekturu.

Právo dotisku může být součástí smlouvy.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Zkuste vytvořit licenční smlouvu, kterou byste mohli využít při realizaci audiovizuálního projektu i mimo univerzitu. Využijte dostupné internetové zdroje a šablony, které pak srovnajte s obsahem této kapitoly.

Kapitola shrnuje náležitosti licenčních smluv, včetně možností odstoupení od smlouvy. V závěru také připomínáme smlouvu nakladatelskou.

7 DÍLO AUDIOVIZUÁLNÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole si přiblížíme pojem audiovizuální dílo tak, jak jej definuje platná legislativa.

CÍLE KAPITOLY

- Seznámení s pojmem audiovizuální dílo
  - seznámení se s platnou legislativou
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Audiovizuální dílo, režisér, výrobce, autorské právo, počítačové programy, databáze

---

§ 62

Obecná ustanovení

(1) Audiovizuálním dílem je dílo vytvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých, ať již zpracovaných, či nezpracovaných, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem.

(2) Zpracovat dílo a zařadit je do díla audiovizuálního lze jen se svolením autora.

7.1.1 POJEM AUDIOVIZUÁLNÍ DÍLO

Audiovizuálními díly jsou zejména díla kinematografická, televizní a videografická.

Audiovizuální dílo je definováno těmito znaky:

Dílo, které je vytvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých, které sestává z řady obrazů

Dílo, které je doprovázené zvukem či nikoliv

Dílo, které je vnímatelné zrakem a sluchem, pokud je zvukem doprovázeno

Audiovizuální dílo je tedy „sled obrazů“, který je vnímatelný zrakem i sluchem, nebo pouze zrakem a který naplňuje znaky autorského díla, tzn. vzniká autorským zpracováním a uspořádáním děl a jiných složek audiovizuálně užitých. Audiovizuálním dílem není záznam sportovního utkání, divadelního představení, záznam svatebního obřadu a to protože (povětšinou) se nejedná o autorské zpracování.

7.1.2 REŽISÉR

AutZ výslovně stanoví, že autorem audiovizuálního díla je režisér, tzn. že režisér je zákonný autor audiovizuálního díla.

Od osoby autora díla audiovizuálního je třeba odlišit hlavního režiséra, autora scénáře, autora dialogů a skladatele hudby neboť tyto se uvádějí v §27 odst. 5 za účelem stanovení speciálního počítání doby majetkových práv k dílu audiovizuálnímu, které se počítá od smrti posledního z výše uvedených osob.

7.1.3 VÝROBCE

Zákonná vyvratitelná právní domněnka uděluje výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla výhradní a neomezenou licenci k vlastní výrobě filmu a k další exploataci filmu s výjimkou rozmnožování pro účely rozšiřování. Výrobce tedy může dílo užít např. při veřejné produkci, televizním vysílání, k přeložení díla či otitulkování. Výrobce prvotního záznamu je ze zákona oprávněn udělit dokonce i podlicenci třetím osobám, ale jen v případě že autor udělil souhlas s pořízením prvotního záznamu na prvotní záznam písemnou formou.

7.1.4 AUTORSKÉ PRÁVO K DÍLU AUDIOVIZUÁLNÍMU

U díla filmového existuje dvojí autorské právo:

Právo k jednotlivým tvůrčím složkám díla filmového, kterými jsou literární předloha, scénář a jeho dřívější vývojové fáze, filmová hudba, díla výtvarná (kulisy, kostýmy), výsledek tvůrčí činnosti kameramana, ale také střiháč, je-li autorským činem.

Autorské právo k filmu jako celku, autorem díla jako celku je režisér.

Kromě výše uvedených autorů je třeba zmínit výkonné umělce – herce, kteří interpretují jednotlivé role, hudebníky, kteří nahrávají filmovou hudbu apod. Zvláštní kategorií práv je pak právo výrobce filmu.

1.7 Díla audiovizuálně užitá

§ 64

Díla audiovizuálně užitá

(1) Není-li sjednáno jinak, platí pro případ, že autor díla audiovizuálně užitého, s výjimkou díla hudebního, udělil výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla písemné svolení k zařazení díla do díla audiovizuálního, že tomuto výrobcí

a) udělil svolení dílo beze změny nebo po zpracování či jiné změně zařadit do díla audiovizuálního, zaznamenat je pro prvotní záznam takového audiovizuálního díla, jakož i dabovat je a opatřit je titulky, že

b) mu poskytl i výhradní a neomezenou licenci, s výjimkou užití podle § 13, pokud jde o pořizování rozmnoženin pro účely jejich rozšiřování, § 14 a § 18 odst. 2, k užití svého díla při užití audiovizuálního díla, jakož i fotografií vytvořených v souvislosti s pořízením prvotního záznamu, a to s možností oprávnění tvořící součást takové licence zcela nebo zčásti poskytnout třetí osobě, a že

c) se s ním dohodl na odměně ve výši, která je ve smyslu ustanovení § 49 odst. 2 písm. a) obvyklá.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor díla audiovizuálně užitého podle odstavce 1 udělit svolení k zařazení takového díla do jiného díla audiovizuálního či zařadit je do takového díla sám až po uplynutí deseti let od udělení svolení podle odstavce 1.

(3) Ustanovení § 63 odst. 4 platí obdobně.

7.1.5 POJEM DÍLO AUDIOVIZUÁLNĚ UŽITÉ

Jedná se o složky audiovizuálního díla jako např. kamera, scénář, hudba. Může být užito v původní podobě (např. architektonické dílo), nebo v podobě zpracované (např. kamera), nebo vytvořené pro audiovizuální dílo (hudba k filmu) či o díla vzniklá bez ohledu na dílo audiovizuální (například kniha).

7.1.6 VÝROBCE AUDIOVIZUÁLNĚ UŽITÉHO DÍLA

Pokud autor audiovizuálně užitého díla (např. scénárista) udělí výrobci prvotního záznamu audiovizuálního díla písemné svolení k zařazení díla do díla audiovizuálního, platí, že udělil i výhradní licenci. Licence je omezena tak, že se nevztahuje na pořizování rozmnoženin díla za účelem jejich rozšiřování, na rozšiřování díla a na sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 2 (např. internet).

1.8 Počítačové programy

§ 2

Dílo

(1) Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

(2) Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem. Za dílo souborné se považuje databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem. Fotografie, která je původní ve smyslu věty první, je chráněna jako dílo fotografické.

Počítačové programy

§ 65

Obecná ustanovení

(1) Počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, je chráněn jako dílo literární.

(2) Myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny.

AuzT poskytuje ochranu po AuzT poskytuje ochranu počítačovým programům, a to jako dílům literárním.

AutZ definuje programy jedinečné (jedinečné výtvořiny jedince) a programy původní (nejsou jedinečné, ale jsou původní v tom smyslu, že jsou vlastním duševním výtvořem autora). Oba dva typy mají rovnocennou ochranu. Obvyklou formou vyjádření je strojový nebo zdrojový kód počítačového programu. AutZ nechrání ani logiku, algoritmus či programový jazyk počítačového programu.

Autorem počítačového programu může být pouze fyzická osoba.

1.9 Databáze

Definice databáze

§ 88

Vymezení pojmu

(1) Databází je pro účely tohoto zákona soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Zvláštní práva k databázi (§ 90) přísluší pořizovateli databáze, pokud představuje kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad k pořízení, ověření nebo předvedení jejího obsahu, bez ohledu na to, zda databáze nebo její obsah jsou předmětem autorskoprávní nebo jiné ochrany.

(2) Každý nový kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad do databáze spočívající v doplnění, zkrácení či jiných úpravách má za následek nový běh trvání práva podle § 93.

Databází je souhrn nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na jejich formu vyjádření.

Databáze je předmětem autorskoprávní ochrany pouze tehdy, splňuje-li znaky autorského díla a to konkrétně díla souborného.

Požizovatel databáze může být fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi. Autorem databáze může být pouze fyzická osoba, která databázi vytvořila.

Už když uvažujeme o adaptaci literární předlohy, je dobré ještě před psaním scénáře vědět, který druh adaptace si zvolíme. Samozřejmě se v průběhu práce může vše proměnit. Navíc i zde uvedené druhy adaptace nejsou striktně oddělené, někdy je komplikované určit přesně, o jakou adaptaci se ve výsledku jedná.

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola shrnuje pojem audiovizuální dílo tak, jak jej definuje platná legislativa.

8 UMĚLECKÝ VÝKON, VÝKONNÝ UMĚLEC

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole se zaměříme na definování výkonného umělce a jeho práv.

CÍLE KAPITOLY

- Seznámení s platnou legislativou
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Výkonný umělec, práva a povinnosti

---

§ 67

Umělecký výkon a výkonný umělec

(1) Umělecký výkon je výkon herce, zpěváka, hudebníka, tanečníka, dirigenta, sbormistra, režiséra nebo jiné osoby, která hraje, zpívá, recituje, předvádí nebo jinak provádí umělecké dílo včetně výtvorů tradiční lidové kultury. Za umělecký výkon se považuje též výkon artisty, aniž jím provádí umělecké dílo.

(2) Výkonný umělec je fyzická osoba, která umělecký výkon vytvořila.

8.1.1 UMĚLECKÝ VÝKON

Umělecký výkon v zásadě bez nemůže bez autorského díla sám o sobě existovat, neboť umělecký výkon provádí autorské, resp. umělecké dílo.

Zákonnou výjimkou je artista. AutZ uvádí demonstrativní výčet uměleckých výkonů, z kterého vyplývá kdo je výkonným umělcem: herec, zpěvák, hudebník, tanečník, dirigent, sbormistr, režisér nebo jiná fyzická osoba, která hraje, zpívá, recituje, předvádí nebo jinak provádí umělecké dílo včetně vytvořů tradiční lidové kultury.

Znakem uměleckého výkonu není jedinečnost, pouze osobitost, tedy individuální projev osobnosti. Přestože výkonný umělec opakovaně provádí umělecké dílo, jeho výkon je vždy osobitý, a proto jde vždy o nový výkon.

Je třeba rozlišit výkon např. moderátorky či modelky, pokud to, co předvádí není autorským dílem, pokud při jejich výkonu nevzniká autorské dílo. Například díla úřední, výtvořy tradiční lidové kultury či politické projevy jsou vyňaty z autorskoprávní ochrany ve veřejném zájmu a tudíž nejsou autorská díla. Užívá se širší termín umělecká díla.

8.1.2 VÝKONNÝ UMĚLEC

Dle AutZ je výkonný umělec charakterizován jako:

fyzická osoba
která vytvořila umělecký výkon (individuální projev osobnosti)
kterým se provádí (tvoří) umělecké dílo

8.1.3 SPOLEČNÝ ZÁSTUPCE VÝKONNÝCH UMĚLCŮ

§ 68

Společný zástupce výkonných umělců

(1) Při nakládání s právy k výkonům vytvořeným společně při provedení téhož díla více výkonnými umělci, jako jsou členové orchestru, sboru, tanečního souboru nebo jiného uměleckého tělesa, zastupuje tyto výkonné umělce jejich jménem a na jejich účet umělecký vedoucí tělesa jako společný zástupce. Umělecký vedoucí tělesa není společným zástupcem, určí-li většina členů uměleckého tělesa jako společného zástupce jinou osobu; k platnosti plné moci se vyžaduje písemná forma a podpis většiny členů uměleckého tělesa.

(2) Ustanovení odstavce 1 o společném zástupci neplatí pro výkonného umělce - sólistu, dirigenta a režiséra divadelního představení; tím není dotčeno právo těchto osob být společným zástupcem výkonných umělců.

Autorský zákon definuje tzv. institut povinného společného zástupce výkonných umělců, který jednoznačně zjednodušuje pozici uživatele uměleckých výkonů. Může to být umělecký vedoucí tělesa jako společný zástupce, případně pokud většina členů určí svého zástupce jinou osobu a pověřit ji

plnou mocí, tak jedná tato osoba. Zastoupení jsou i ti umělci, kteří plnou moc nepodepsali.

Výjimku tvoří sólista, dirigent, režisér divadelního představení, tyto subjekty se mají ze zákona právo zastupovat sami za sebe.

8.1.4 PRÁVA VÝKONNÉHO UMĚLCE

§ 70

Osobnostní práva výkonného umělce

(1) Výkonný umělec má právo rozhodnout o zveřejnění svého uměleckého výkonu.

(2) Sólista, vytváří-li výkon sám, a dirigent, sbormistr, divadelní režisér a sólista, vytváří-li výkon spolu s členy uměleckého tělesa, má právo rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho jméno uvedeno při zveřejnění jeho výkonu. Výkonným umělcům jako členům uměleckého tělesa přísluší právo podle předchozí věty pouze ve vztahu ke společnému jménu (společnému pseudonymu), pod kterým výkon společně vytvářejí; tím není vyloučena dohoda o uvedení jména podle předchozí věty.

(3) Výkonnému umělci však nepřísluší právo podle odstavce 2 v případech odůvodněných způsobem užití výkonu.

(4) Výkonný umělec má právo na to, aby jeho umělecký výkon, je-li užíván jinou osobou, nebyl užit způsobem snižujícím hodnotu výkonu; výkonní umělci podle § 68 odst. 1 jsou povinni brát na sebe přiměřený vzájemný ohled.

Mezi osobnostní práva výkonného umělce patří:

- právo rozhodnout o zveřejnění svého uměleckého výkonu
- právo na uvedení jména při zveřejnění uměleckého výkonu (týká se pouze sólistů, dirigentů, sbormistrů, divadelních režisérů)
- právo na takové užití výkonu, aby to nesnižovalo jeho hodnotu

8.1.5 TRVÁNÍ OSOBNOSTNÍCH PRÁV

Osobnostní práva trvají po dobu života umělce, nemůže se jich vzdát, jsou nepřevoditelná a smrtí zanikají. Ani po smrti není možné užit umělecký výkon snižujícím jeho hodnotu a bez uvedení výkonného umělce (postmortální ochrana).

8.1.6 MAJETKOVÁ PRÁVA VÝKONNÉHO UMĚLCE

§ 71

Majetková práva výkonného umělce

(1) Výkonný umělec má právo svůj umělecký výkon užít a udělit jinému smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiný může umělecký výkon užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem.

(2) Právem umělecký výkon užít je

- a) právo na vysílání a jiné sdělování živého výkonu veřejnosti,
- b) právo na záznam živého výkonu,
- c) právo na rozmnožování zaznamenaného výkonu,
- d) právo na rozšiřování rozmnoženin zaznamenaného výkonu,
- e) právo na pronájem rozmnoženin zaznamenaného výkonu,
- f) právo na půjčování rozmnoženin zaznamenaného výkonu,
- g) právo na sdělování zaznamenaného výkonu veřejnosti.

(3) Výkonný umělec má právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním jeho zaznamenaného výkonu pro osobní potřebu obdobně podle § 25.

Výkonný umělec stejně jako autor, má právo na odměnu v souvislosti s rozmnožením jeho zaznamenaného výkonu pro osobní potřebu. Toto právo na odměnu se umělcům přiznává vůči výrobcům nebo dovozcům nenahraných nosičů zvukových a zvukově – obrazových záznamů, nebo přístrojů ke zhotovení rozmnoženin zvukových nebo zvukově – obrazových záznamů. Rozsah je uveden v příloze autorského zákona.

8.1.7 TRVÁNÍ MAJETKOVÝCH PRÁV VÝKONNÉHO UMĚLCE

Majetková práva výkonného umělce trvají 50let od vytvoření výkonu. Je-li však v této době zveřejněn záznam tohoto výkonu, zanikají práva až za 50let od tohoto zveřejnění.

8.1.8 ZÁKONNÁ LICENCE K UŽITÍ UMĚLECKÝCH VÝKONŮ

§ 72

Úplatná zákonná licence

(1) Do práva výkonného umělce nezasahuje, kdo užije umělecký výkon znamenáný na zvukový záznam vydaný k obchodním účelům vysíláním rozhlasem nebo televizí, přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání; výkonnému umělci však přísluší právo na odměnu za takové užití. Toto právo může výkonný umělec vykonávat pouze prostřednictvím příslušného kolektivního správce.

(2) Zvukovým záznamem vydaným k obchodním účelům se rozumí zvukový záznam, jehož rozmnoženiny jsou rozšiřovány prodejem.

(3) Do práva výkonného umělce však zasahuje ten, kdo před užitím způsobem uvedeným v odstavci 1 neuzavře s příslušným kolektivním správcem smlouvu, kterou se stanoví výše odměny za takové užití a způsob jejího placení.

(4) Do práva výkonného umělce zasahuje i ten, komu příslušný kolektivní správce zakázal další užití výkonu způsobem uvedeným v odstavci 1, protože je vůči němu v prodlení se zaplacením odměny za takový způsob užití a tuto odměnu nezaplatí ani v dodatečné třicetidenní lhůtě za tím účelem mu kolektivním správcem poskytnuté. Neomezí-li kolektivní správce takový zákaz na kratší dobu, trvá zákaz až do doby, kdy bude závazek zaplatit odměnu splněn nebo jinak zanikne; dojde-li k porušení zákazu, neskončí však bez souhlasu kolektivního správce trvání zákazu dříve, než budou vyřaděny i nároky z takového porušení vzniklé.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

9 KOLEKTIVNÍ SPRÁVCE

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

V této kapitole se zaměříme na definování pojmu kolektivní správce.

CÍLE KAPITOLY

- Seznámení s platnou legislativou
-

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Kolektivní správce

§ 97

Kolektivní správce

(1) Kolektivním správcem je ten, kdo získal oprávnění k výkonu kolektivní správy.

(2) Kolektivním správcem může být pouze právnická osoba, která má sídlo v České republice, a která přímo či nepřímo sdružuje nositele práv, které při kolektivní správě zastupuje.

(3) Kolektivní správa je vykonávána soustavně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Kolektivní správa není podnikáním.

(4) Kolektivní správu vykonává kolektivní správce jako hlavní předmět činnosti.

(5) Kolektivní správce může pověřit zastupováním při výkonu jím kolektivně spravovaných práv jinou osobu pouze tehdy, jde-li o

a) osobu zahraniční, která podle práva jiného státu oprávněně vykonává na území takového státu kolektivní správu pro táž práva, a pokud jde o dílo, i pro týž druh, jde-li o výkon kolektivní správy v takovém státě,

b) tuzemského kolektivního správce, který je také oprávněn k výkonu kolektivní správy, sleduje-li se tím účelný výkon kolektivní správy.

(6) Smlouva podle odstavce 5 vyžaduje ke své platnosti písemnou formu.

(7) Osoba pověřená podle odstavce 5 jedná při zastupování svým jménem a na účet kolektivního správce, který ji pověřil; tím není dotčena povinnost takového kolektivního správce převést získané výnosy zastupovaným nositelům práv.

(8) Dohody o sdružení nositelů práv v osobě kolektivního správce ani dohody podle odstavce 5 se nepovažují za dohody narušující hospodářskou soutěž podle zvláštních předpisů.

Kolektivní správce vykonává kolektivní správu na základě oprávnění, které uděluje Ministerstvo kultury České republiky. V současné době existují v ČR tyto kolektivní správci:

Občanské sdružení DILIA (www.dilia.cz) divadelní a literární agentura

OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (www.osa.cz)

Intergram – nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově – obrazových záznamů (www.intergram.cz)

OOA-S, Ochranná organizace autorská – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl (www.ooas.cz)

Občanské sdružení Gestor – ochranný svaz autorský (www.gestor.cz), vypořádává odměny při opětném prodeji originálu výtvarného díla uměleckého dle § 24 AutZ

SHRNUTÍ KAPITOLY

Kapitola se zaměřuje na definování pojmu kolektivní správce.

INFORMACE O NEDÁVNO PŘIJATÉM ZÁKONU Č. 132/2010 O AUDIOVIZUÁLNÍCH MEDIÁLNÍCH SLUŽBÁCH NA VYŽÁDÁNÍ (DÁLE JEN „ZÁKON“) A O NĚKTERÝCH PRÁVECH A POVINNOSTECH Z NĚJ VYPLÝVAJÍCÍCH. ZÁKON NABÝVÁ ÚČINNOSTI 1. ČERVNA 2010

I. Předmět úpravy

Zákon byl přijat zejména k provedení (evropské) směrnice 2010/13/EU o audiovizuálních mediálních službách (jedná se o tzv. kodifikované znění starší směrnice „televize bez hranic“, tj. Směrnice 89/552/EHS ve znění směrnice 97/36/ES, novelizované směrnicí 2007/65/ES). Předmětem Zákona je především vztažení některých (mírněji formulovaných) podmínek provozování televizního vysílání i na provozovatele audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání (dále jen „AVMSV“), včetně zakotvení dohledu Rady pro rozhlasové a televizní vysílání („RRTV“) nad provozovatelem AVMSV, stejně jako upřesnění a nová úprava některých otázek souvisejících se samotným televizním vysíláním a reklamou, či koncesionářskými poplatky, přičemž dochází i k novelizaci příslušných předpisů (zejména pak zákona č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání; dále jen ZRTV).

Současně Zákon určuje správní sankce za porušení stanovených povinností.

Zákon definuje AVMSV jako službu informační společnosti,¹ za kterou má poskytovatel AVMSV redakční odpovědnost (tj. poskytovatel uskutečňuje výběr a uspořádání pořadů do katalogu pořadů), jejímž hlavním cílem je poskytování pořadů veřejnosti a která umožňuje sledování pořadů v okamžiku zvoleném uživatelem a na jeho vlastní žádost. Jedná se tedy o službu, běžně v praxi charakterizovanou jako *video on-demand*, nevztahuje se však na pouhé poskytování prostoru (např. pro tzv. uživatelský obsah – *user generated content*) či na poskytování pouze zvukových záznamů (*audio on demand*), neboť pořad je definovaný jako pohyblivá obrazová sekvence (se zvukem či bez zvuku). Stejně tak se Zákon nevztahuje na pouhé vedlejší či nahodilé poskytování pořadů (jako např. propagační videa či grafika na internetové prezentaci společnosti apod.).

Zákon tak zavádí rozlišení služeb nelineárních (*on-demand*) a lineárních (simultánních, tj. Televizního vysílání), přičemž služby nelineární jsou upraveny přímo v části první Zákona a služby lineární jsou upraveny v novelizovaném ZRTV. ZRTV nově upravuje veškeré lineární televizní vysílání, bez ohledu na způsob šíření, tj. včetně tzv. internetové televize. Provozování těchto „zvláštních přenosových systémů“ (tj. dle zákonného vymezení jiných systémů než terestrického, kabelového či družicového) podléhá udělení licence RRTV, o kterou je nutno požádat.

Zákon se vztahuje zásadně na poskytovatele AVMSV usazené v České republice, za jistých okolností však i na takové, kteří nemají formální sídlo či místo podnikání na území ČR, ale existuje u nich zvláštní, Zákonem definovaný faktický či právní vztah k ČR.

1 Službou informační společnosti se rozumí jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, zpravidla (nikoli však nezbytně) za úplatu.

2 Základní problémy, které jsou Zákonem přímo upraveny, zahrnují úpravu obchodních sdělení, legalizaci tzv. umístění produktu (*product placement*), liberalizaci umístování a časového rozsahu reklamy v televizním vysílání, ochranu určitých skupin osob, zpřístupňování programů osobám se sluchovým či zrakovým postižením, vysílání a zpřístupňování evropské tvorby, upřesnění práva k vysílání tzv. krátkých výňatků z událostí zvýšeného veřejného zájmu a rozšíření dohledových pravomocí RRTV na AVMSV a provozovatele zvláštních přenosových systémů dle ZRTV.

II. Základní povinnosti poskytovatele AVMSV

Poskytovatel AVMSV má vedle obecných povinností dle živnostenského zákona (např. povinnost ohlásit volnou živnost) zvláštní povinnosti dle Zákona, zejména:

- a) povinnosti evidenční, tj. oznamovat RRTV poskytování AVMSV s jejich detailní specifikací, vč. změn těchto údajů;
- b) povinnosti informační, zejm. povinnost informovat uživatele o svých kontaktních a identifikačních údajích a o orgánu dohledu, na který se mohou obrátit;
- c) obecné povinnosti týkající se obsahu AVMSV, zejm. nezařazovat do AVMSV sdělení podněcující k nenávisti z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka atd., nezařazovat zakázané druhy audiovizuálních obchodních sdělení (úprava vychází z úpravy televizní reklamy v ZRTV, je ale liberálnější), respektovat pravidla týkající se sponzorování pořadů apod.;
- d) povinnosti týkající se ochrany mladistvých, zejm. zajistit, aby obsah, který může vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj děti a mladistvých (např. tím, že obsahuje pornografii nebo hrubé samoúčelné násilí), neměli možnost děti a mladiství vidět nebo slyšet (volba příslušných technických či jiných prostředků je ponechána na volbě poskytovatele AVMSV – může se jednat např. o osobní identifikační čísla přidělována na základě osobně prokázané totožnosti, ověření věku z platební karty apod.);
- e) povinnosti ve vztahu k sluchově nebo zrakově postiženým osobám, jako je povinnost zajistit, aby alespoň některé z pořadů byly přístupny osobám se sluchovým nebo zrakovým postižením (skryté titulky pro neslyšící, komentář pro nevidomé apod.);
- f) archivační povinnost, tj. povinnost uchovávat záznamy veškerých pořadů alespoň 30 dnů po ukončení jejich poskytování (a bylo-li RRTV zahájeno řízení v souvislosti s určitým pořadem, pak až do pravomocného skončení řízení);
- g) povinnosti ve vztahu k zařazování evropské tvorby (zásadně alespoň 10 % z celkového počtu pořadů či příp. alternativní splnění jiných podmínek, jako je příspěvek na tvorbu evropských děl či platby za nákup práv za zpřístupňování evropských děl).

III. Product placement

Zákon nově legalizuje tzv. umístění produktu, které bylo dříve (zpravidla) považováno za zakázanou skrytou reklamu. Nová úprava umístění produktu se nevztahuje na pořady vyrobené do roku 2009 – u těchto pořadů i nadále platí, že skrytou reklamu obsahovat nesmějí. Pokud jsou v nich umístěny produkty, u nichž nejde o skrytou reklamu (např. z důvodu, že se nejednalo o poskytnutí služby za protihodnotu spočívající v úplatě jakéhokoli druhu), a nejde tedy o nedovolené jednání, lze je vysílat, aniž by se na tyto pořady vztahovaly povinnosti dle nové úpravy.

Umístění produktu Zákon definuje pro účely televizního vysílání i AVMSV stejně, a to jako jakékoli „začlenění výrobku, služby, ochranné známky, která se k výrobku nebo službě váže, nebo zmínky o výrobku nebo službě do pořadu za úplatu nebo obdobnou protihodnotu“.

Produkt lze umístit v kinematografických dílech, ve filmech a seriálech vytvořených pro televizní vysílání nebo pro AVMSV, ve sportovních a zábavných pořadech nebo v případech, kdy se neprovádí žádná platba, ale pouze se bezplatně poskytuje určité zboží nebo služby, zejména rekvizity nebo ceny pro soutěžící s cílem zařadit je do pořadu.

3 Produkt nelze umístit:

- v pořadech pro děti;
- v případech propagace cigaret nebo jiných tabákových výrobků;
- v případech propagace produktu osob, jejichž hlavním předmětem činnosti je výroba nebo prodej cigaret nebo jiných tabákových výrobků;
- v případech propagace léčivých přípravků nebo léčebných postupů, které jsou v České republice dostupné pouze na lékařský předpis.

Pořady obsahující umístění produktu musí splňovat tyto požadavky:

- jejich obsah a doba zařazení do vysílání nesmějí být ovlivněny tak, aby tím byla dotčena redakční odpovědnost a nezávislost provozovatele televizního vysílání resp. AVMSV;
- nesmí přímo nabádat k nákupu nebo pronájmu zboží nebo služeb, zejména zvláštním zmiňováním tohoto zboží nebo služeb za účelem jejich propagace;
- nesmí nepatříčně zdůrazňovat umístěný produkt.

Jako důležitou novou povinnost zakotvuje Zákon povinnost označovat pořady obsahující umístěný produkt (*labeling*). To znamená, že pořady s umístěným produktem musejí být na začátku, na konci a v případě přerušení reklamou nebo teleshoppingovými šoty rovněž při svém pokračování po reklamní přestávce zřetelně označeny jako pořady obsahující umístění produktu, aby diváci nemohli být žádným způsobem uvedeni v omyl o povaze těchto pořadů. Tuto povinnost provozovatel televizního vysílání / poskytovatel AVMSV nemá, pokud pořad nevyrobil nebo jeho výrobu nezadal on sám ani osoba s ním koncernově propojená.

V souvislosti s povinnostmi týkajícími se umístění produktů vydala RRTV doporučení, které nemá povahu právně závazného předpisu, naznačuje však způsob, jakým bude RRTV porušování povinností v oblasti umístění produktu posuzovat. Doporučení je ke stažení na stránkách RRTV:

http://www.rrtv.cz/cz/files/pdf/product%20placement_doporu%C4%8Den%C3%AD.pdf

Z tohoto doporučení je snad nejdůležitější, že RRTV požaduje, aby se oznamování umístění produktu divákům dělo prostřednictvím tohoto piktogramu:

Piktogram by měl být při každém svém uvedení umístěn v pořadu po dobu minimálně 5 sekund u pravého dolního rohu a měl by zabírat minimálně 15 % obrazu, aby byl dostatečně zřetelný. Vedle toho RRTV žádá, aby alespoň po přechodnou dobu prvních třech měsíců od zahájení vysílání pořadů s umístěnými produkty provozovatel doplňoval piktogram vysvětlujícím textem ve znění: *„Tento pořad obsahuje komerční sdělení ve formě umístění produktu za účelem propagace zboží či služeb.“*

Tento text by měl zaznít rovněž verbálně a měl by být při každém svém uvedení umístěn minimálně po dobu 10 sekund a zabírat minimálně 15 % obrazu. Případné spory mezi RRTV a povinnými subjekty, kterým pro nedodržení doporučeného postupu RRTV uloží správní sankce, budou rozhodovat správní soudy a teprve jejich judikatura naznačí, jak je třeba Zákon v rozsahu označování pořadů s umístěním produktu vykládat.

IV. Závěr

Výše uvedené stanovisko má za účel obeznámit se základními prvky nové právní úpravy audiovize a nemůže být vyčerpávající.

LITERATURA

Zákon č.121/2000 Autorské právo, Průmyslová práva. info

Zákon č.273/1993 ze dne 15. října 1993 o některých podmínkách výroby šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů. info

KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I. a spol. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha, 2004.

SHRNUTÍ STUDIJNÍ OPORY

Tento text je určen především studentům, kteří si chtějí rozšířit své znalosti ohledně platné legislativy spojené s autorským právem. Měli by se orientovat v základní problematice a terminologii spojené s autorským právem a licenčními smlouvami, s jejich užíváním a vypracováním. Studijní opora nepředstavuje ucelený a vyčerpávající přehled dané problematiky, teoretických poznatků a termínů, jelikož se zde prolíná mnoho dalších předmětů. Měla by být jakousi mapou, orientačním plánem, který má studentům pomoci ve třídění poznatků při samostudiu.

Studijní text vždy v hrubých obrysech přináší základní vhled do problematiky. K ověřování poznatků slouží úkoly a otázky, které občas vyžadují samostatnou práci a četbu, jindy spíše vedou k uvažování nad danou problematikou.

PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON

	Čas potřebný ke studiu		Cíle kapitoly
	Klíčová slova		Nezapomeňte na odpočinek
	Průvodce studiem		Průvodce textem
	Rychlý náhled		Shrnutí
	Tutoriály		Definice
	K zapamatování		Případová studie
	Řešená úloha		Věta
	Kontrolní otázka		Korespondenční úkol
	Odpovědi		Otázky
	Samostatný úkol		Další zdroje
	Pro zájemce		Úkol k zamyšlení

Pozn. Tuto část dokumentu nedoporučujeme upravovat, aby byla zachována správná funkčnost vložených maker. Tento poslední oddíl může být zamknut v MS Word 2010 prostřednictvím menu Revize/Omezit úpravy.

Takto je rovněž omezena možnost měnit například styly v dokumentu. Pro jejich úpravu nebo přidávání či odebrání je opět nutné omezení úprav zrušit. Zámek není chráněn heslem.